

**Министерство на регионалното развитие и
благоустройството**

**Програма ФАР – Икономическо и Социално
сближаване**

“Развитие на българския екотуризъм”

**Насоки за кандидатстване за кандидатите за
безвъзмездна помощ (грант) по процедура
за набиране на проектопредложения за
2004-та година**

Бюджетна линия BG 0202.02

Съдържание

1. РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕКОТУРИЗЪМ.....	3
1.1 Въведение	3
1.2 Цели на програмата и приоритетни области за 2004/2006 г.	5
1.3 Финансови средства, предоставяни от институцията, отговорна за склучване на договорите.....	6
2. ПРАВИЛА НА НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДАВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ.....	7
2.1 Критерии за право на участие	7
2.1.1 Допустимост на кандидати: кой може да кандидатства.....	8
2.1.2 Партньорство и допустимост на партньорите.....	9
2.1.3 Допустими дейности: дейности, за които може да се кандидатства.....	10
Брой на предложенията и грантове за кандидат.....	13
2.1.4 Допустимост на разходите: разходите, които могат да бъдат признати за получаване на грант.....	14
2.1.5 Други технически изисквания, свързани с настоящата Процедура за подаване на Предложения.....	16
2.2 Начин на кандидатстване и задължителни процедури.....	18
2.2.1 Формуляр за кандидатстване и придружаващи документи.....	18
2.2.2 Къде и как да подадем предложенията.....	22
2.2.3 Краен срок за приемане на проектните предложения.....	23
2.2.4 Допълнителна информация.....	23
2.2.5 Уведомление за получено предложение.....	23
2.3 Оценка и избор на предложения.....	24
2.4 Уведомление за решението на институцията, отговорна за сключване на договорите.....	29
2.5 Условия за изпълнението на проектите	29
2.6 Мониторинг на изпълнението на проекта.....	32
2.6.1 Посещения с цел мониторинг.....	33
2.6.2 Доклади за напредъка на проекта.....	34
2.6.3 Проверки на място.....	34
3. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА.....	35

1. РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕКОТУРИЗЪМ

1.1 ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът за развитие на българския екотуризм се финансира по Програма ФАР 2002 и цели осигуряване на техническа и финансова подкрепа за подобряване качеството и конкурентноспособността на екотуризма в България. Екотуризмът е приоритетен отраслов сектор на българската икономика.

По време на прехода от централно планирана към пазарна икономика в България, стартира приватизацията в туризма. Процесът беше ускорен след 1997г. и в края на 2001г. на практика туризмът в България се превърна в частна индустрия. Днес над 96% от туристическите обекти са частни. Преди 1990г. повече от 80% от туристическите бази бяха концентрирани на брега на Черно море и в големите зимни ски курорти – Боровец и Пампорово. Само около 20% от местата за настаняване бяха разположени в останалите части на страната.

Понастоящем се набляга на разнообразяването на туристическия продукт в съответствие със световните тенденции в тази индустрия - маломасщабния, индивидуалния туризъм и пътуванията "в последният момент". Това би помогнало за избягването на силното сезонно и териториално съсредоточаване и моноструктурното развитие на българския туризъм в миналото.

Базирайки се на богатото природно и културно наследство, развитието на екотуризма се смята за неразделна част от развитието на националния туристически продукт, крайгълен камък за развитието на селските райони и важен инструмент за намаляване на регионалните икономически различия.

Развитието на екотуризма в България е подкрепено от редица стратегически и законодателни мерки. През 90-те години бяха разработени и приети от правителството "Национална стратегия за запазване на биологичното разнообразие" и "Национален план за опазване на биоразнообразието". Основна тема на тези два документа е изискването да се развие партньорство с местни общности и да се осигурят възможности за социален и икономически растеж в области с добри природни дадености, като средство за подкрепа на опазването на биоразнообразието, във и извън мрежата на защитените територии (резерватите) в страната. Развитието на екотуризма напоследък е подкрепено също така и с Националния план за развитие, Закона за защитените територии от 1998 г. и Закона за туризма от 2002 г.. През последните 3 години бяха разработени Национална Стратегия за Екотуризма и План за действие, които през м. Февруари бяха предложени за одобрение на Министерския съвет. Това ще даде насока за по-нататъшно развитие на екотуризма.

Природните ресурси на България, които са в основата на развитието на екотуризма, се отличават със своята непокътнатост и голямото си разнообразие, обхващайки няколко био-географски зони. Мрежата от защитени територии се състои от 3 Национални парка, 9 Природни парка и 90 защитени територии (55 резервата и 35 поддържани резервата), както и от повече от 2000 защитени местности. Съществуват много възможности за развитие на екотуризм, както в, така и извън мрежата на защитените територии, които могат да се подкрепят по настоящия проект.

За целите на тази схема за безвъзмездна помощ, екотуризмът се дефинира като:

“ екологосъобразно пътуване и посещение на сравнително непокътнати природни райони, с цел наслада от и оценяване на природата (и всички съпътстващи културни особености – както от миналото, така и от настоящето), което стимулира опазването им, има малък отрицателен ефект от посещението и осигурява благоприятно социално-икономическо въздействие за местното население.”

Няма единно определение на термина еко-туризъм. През последните години са публикувани редица дефиниции, с нарастване популярността на понятието. Има международен набор от нормативни елементи, които са включени в дефинициите, публикувани и признати от туристическата индустрия.

Еко-туризмът за България е разновидност на туризма, която:

- Допринася за местния икономически растеж и социално развитие;
- Се превръща във важно средство при планирането и развитието от страна на местните органи на управление;
- Служи като база за устойчиви регионални и туристически мрежи;
- Привлича международни туристи с по-високи нива на платежоспособност и за по-дълги периоди от време през цялата година;
- Допринася за местния туристически пазар през цялата година;
- Разширява пътуванията и маршрутите, включващи местно сътрудничество и взаимодействие;
- Развива позитивно отношение и познания в българските общности към съхраняване на биологичното многообразие и опазването, и разбирането на културата;
- Поддържа и развива еколого-съобразен начин на живот;
- Разширява броя на средствата и финансовите механизми за опазване на природните и културните ресурси;
- Поощрява развитието на инфраструктурата по подходящ, природосъобразен начин.

Институционална рамка на проекта:

- **Министерство на регионалното развитие и благоустройството** е институция отговорна за сключването на договори по този проект чрез “Изпълнителна Агенция по Програма ФАР – Икономическо и социално сближаване”
- **Министерство на икономиката (МИ)** е институцията отговорна за техническото изпълнение на проекта . Създадено е Звено за изпълнение на проекта (ЗИП) съвместно с Министерство на земеделието и горите (МЗГ) и Министерство на околната среда и водите (МОСВ).

- Министерство на земеделието и горите и Министерството на околната среда и водите са основните партньорски институции, с представители в ЗИП.
- Делегация на Европейската Комисия в София – изпълнява предварителен контрол на решенията свързани с изготвянето и одобрението на договори от страна на институцията сключваща договорите.

1.2 ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА И ПРИОРИТЕТНИ ВЪПРОСИ ЗА 2004/2006 Г.

Основна цел е да се осигури устойчив растеж в туристическия сектор чрез подобряване позициите на българската туристическа индустрия на международния пазар.

Конкретни цели са:

- екологосъобразно и отговорно използване на българската природа чрез инвестиране в екологични туристически продукти, обекти с екологична значимост, свързани рекламни дейности и помощна инфраструктура;
- създаване на комплексен устойчив туристически продукт, който да стимулира търсенето в сектора и който да допринесе за създаване на отношение на респект и популяризиране запазването на българската природа;
- създаване на предпоставки за удължаване на туристическия сезон чрез по-ефективен маркетинг и реклама, и увеличаване познанията за продукта и неговото управление в рамките на съответната организация;
- катализиране развитието на районите и увеличаване на заетостта.

Като резултат от изпълнението на проекта се очаква да се повиши качеството и разнообразието на туристическите услуги с цел да се удължи туристическия сезон, да се въведат нови туристически услуги и да се повишат общите приходи от сектора.

Приоритети на проекта:

Проектът отговаря на следните приоритети, заложи в Националната програма за приемане достиженията на правото на Европейския съюз (НППДПЕС) и Националния план за развитие (НПР), а именно:

НППДПЕС:

- ♦ Създаване на условия за устойчив бизнес и подобряване на инфраструктурата (Глава 21)
- ♦ Развитие на устойчив туризъм чрез подобряване или създаване на нова туристическа инфраструктура (Глава 16)

- ♦ Развитие на устойчив туризъм чрез подобряване на туристическия продукт (Глава 16)

НПР:

- ♦ Разнообразяване на туристическите продукти и повишаване на качеството им
- ♦ Маркетинг и реклама за подобряване на информацията за туристическия потенциал и продукти
- ♦ Повишаване потенциала на туристическите продукти
- ♦ Развитие на нови умения и повишаване на квалификацията на работната сила в туризма
- ♦ Разработване на нови туристически дестинации.

Цели на проектопредложенията

Тази програма за предоставяне на безвъзмездна помощ (грант) ще подпомогне изпълнението на проекти, ориентирани към рехабилитация и подобрене на местна туристическа инфраструктура, с цел нарастване на туристическата и стопанската атрактивност на районите, в комбинация с маркетинг и реклама на съответните обекти.

Проектопредложенията следва да съответстват на следните цели:

- ♦ **Екологична значимост** – да създават възможности за усещане на природата по начин, водещ до по-голямо разбиране, оценяване и наслада; да представят най-добрите практики на развитие на устойчив екотуризъм; да допринасят положително за съхранението на природните зони; да не допускат негативно влияние върху природата, както и върху социалната, и културната среда;
- ♦ **Добавена туристическа стойност** – да гарантират интензивното взаимодействие между човека и природата; последователно да отговарят на очакванията на потребителите; да имат съзидателен принос към местните общности;
- ♦ **Общо социално и икономическо въздействие** – да се създават работни места и нови, свързани с туризма дейности, генириране на допълнителни доходи за местните общности; устойчивост и местна ангажираност към запазването на публичните обекти и инфраструктура.

1.3 ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ИНСТИТУЦИЯТА, ОТГОВОРНА ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИТЕ

Общата сума отпусната по тази процедура за предложения е **4.9 мил.евро (3,8мил. Евро по Програма ФАР + 1,1 мил. Евро от Националния бюджет)**.

Институцията, отговорна за сключване на договорите, си запазва правото да не отпусне цялата налична сума.

Размер на безвъзмездната помощ (гранта)

Всяка безвъзмездна помощ, отпускана по тази програма, трябва да е в следните граници

-Минимална сума за заявена безвъзмездна помощ¹: **50,000.00 евро**

-Максимална сума за заявена безвъзмездна помощ: **250,000.00 евро**

Общата стойност на проекта може да надвишава заявената безвъзмездна помощ. Ако общата стойност на проекта² надхвърля заявения размер на безвъзмездната помощ (250,000.00 евро) разликата трябва да се покрие от собствените средства на кандидата или партньора, или от други източници, различни от бюджета на Европейската Общност.

Кандидатът трябва да има ясна бюджетна разбивка, обосноваваща сумата на исканата безвъзмездна помощ.

В случай на малки проекти със сходна тематика и местоположение, се препоръчва обединяването им, за да се осигури достигането на необходимия минимум по Програма ФАР от 50 000 евро.

2. ПРАВИЛА НА НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДАВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Тези насоки определят правилата за подаване, подбор и изпълнение на проектите, финансирани по Програмата, в съответствие с правилата на Практическото ръководство за Процедурите по Договори, финансирани от бюджета на Европейския Съюз, за изпълнение на проекти в страни извън ЕС³ (PRAG), както и всички нормативни актове, посочени в т. 2.1.5 по-долу.

ВАЖНО:

Безвъзмездната помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или имащи като резултат печалба по време на изпълнението на проекта.

2.1 КРИТЕРИИ ЗА ПРАВО НА УЧАСТИЕ

Има три вида критерии за допустимост, свързани с:

- Организации, които могат да кандидатстват за безвъзмездна помощ;
- Дейности, за които може да бъде отпускана безвъзмездна помощ;
- Видове разходи, които могат да бъдат признати.

¹ Заявена безвъзмездна помощ – сумата поискана от програма ФАР по този проект. В този случай – не по-малко от 50 000 евро и до 250 000 евро.

² Обща стойност на проекта – обща сума на заявената безвъзмездна помощ + съ-финансирането на кандидата, надвишаващо 250 000 евро, ако има такова;

³Наръчникът може да бъде намерен на следния Интернет адрес:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm.

2.1.1 Допустимост на кандидати: кой може да кандидатства

(1) За да бъдат избираеми по проекта, кандидатите трябва:

Да бъдат:

- Община
- Да бъдат пряко отговорни за подготовката и управлението на проекта, да не действат като посредници, съгласно правилата и процедурите за провеждане на търгове и сключване на договори (PRAG);
- Да имат стабилни и достатъчни финансови ресурси, за да могат да осигурят продължаване дейността на своята организация по време на проекта и по-специално, до получаване на първата вноска;
- Да притежават опит и да са способни да демонстрират капацитет за управлението на подобни на дейностите, за които е поискана безвъзмездна помощ.

ВАЖНО:

Държавни служители или други служители на публичната администрация, независимо от тяхното административно положение, не трябва да бъдат ангажирани като експерти в проектното предложение на кандидата.

(2) *Нямат право да участват в процедурата за подаване на предложения или да получат безвъзмездна помощ, потенциални кандидати, които:*

- (а) са банкрутирали или са в процес на фалит/ликвидация, ако техните дела са разследвани от съда, ако имат отношения с кредитори, ако са преустановили дейността си, ако са обект на разследване по тези точки, или се намират в аналогична ситуация, възникнала при подобни обстоятелства, упоменати в националното законодателство или регламенти;
- (б) са признати за виновни по престъпления, засягащи професионалната етика, от инстанция, имаща силата на *res judicata* ("сила на присъдено нещо")
- (в) са признати за виновни по обвинения за сериозни професионални нарушения, доказани с всякакви средства, които институцията, отговорна за сключване на договорите, може да обоснове;
- (г) не са изпълнили задължения, свързани с плащането на социални осигуровки или данъци, в съответствие с националното законодателство;

(д) били обект на присъда, която има силата на *res judicata* (сила на "присъдено нещо") за измама, корупция, участие в престъпна организация, или друга нелегална дейност, увреждаща финансовите интереси на Общността;

(е) били обвинени в сериозно нарушение на договорни отношения във връзка с процедура по доставки или друга процедура, финансирана от бюджета на Общността.

Кандидатите ще бъдат изключвани от Процедурата за подаване на предложения и ще им бъде отнемана възможността за получаване на безвъзмездна помощ (грант), ако към момента на Процедурата за предложения те:

(ж) са обект на конфликт на интереси;

(з) са виновни за подправяне на информация, изискана от институцията, отговорна за сключване на договорите, като условие за участие в процедурата за предложения, или ако не са дали изисканата информация

(и) са се опитали да придобият конфиденциална информация или да повлияят на оценителната комисия или на институцията, отговорна за сключване на договорите, по време на оценителния процес на настоящата или предишна Процедура за подаване на предложения.

В случаите отнасящи се до точки (а), (в), (г), (е), (з) и (и) по-горе, забраната важи за период от 2 години от времето, когато е установено нарушението. В случаите, отнасящи се до точки (б) и (д) забраната важи за период от 4 години от времето, когато е обявена присъдата.

Кандидатите трябва да представят заедно с проектните си предложения и декларация, че не попадат в определенията на точки от (а) до (е)

2.1.2 Партньорство и избираемост на партньорите

Кандидатите могат да кандидатстват индивидуално или в консорциум с партньорски организации. Ако кандидатът не отговаря на изискванията по т.2.1.1 и/или партньорите не отговарят на критериите по т.2.1.2, проектното предложение се дисквалифицира от по-нататъшно участие.

Партньорите на кандидатите участват в планирането и изпълнението на дейността и направените от тях разходи са допустими по същия начин, както тези, направени от получателите на безвъзмездна помощ. Те трябва да отговарят на същите критерии за право на участие, както кандидатите.

В допълнение към категорията, визирана в т.2.1.1.(1), неправителствени организации, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, и свързани с туризма (съгласно регистрацията им в съда), като: сдружения, асоциации, браншови организации, фондации и др., също имат право да участват като партньори, ако са регистрирани най-малко 12 месеца преди официалното стартиране на Процедурата за подаване на предложения.

Други организации могат да бъдат включени в дейностите. Така наречените "асоциирани партньори" могат да участват в дейностите по проекта, но не могат да получават средства от безвъзмездната помощ. Не е задължително асоциираните партньори да отговарят на критериите за избираемост в т. 2.1.1. В тази връзка, всяка публична институция, организация с нестопанска цел, стопанска организация, и др., могат да бъдат привлечени като асоциирани партньори.

Асоциирани партньори, например, могат да бъдат:

- o Дирекции на Национални паркове, по смисъла на Закона за защитените територии, или
- o Специализирана администрация към Природните паркове (Дирекции), на пряко подчинение на Национално управление на горите (НУГ), по смисъла на Закона за защитените територии;
- o Администрация към Областния управител;
- o Други държавни институции;
- o Неправителствени организации;
- o Стопански организации, и др..

Подизпълнителите не са партньори, нито асоциирани партньори, и се подчиняват на правилата, изложени в Анекс IV на стандартните договори за безвъзмездна помощ.

Кандидатите участват в качеството си на водеща организация и ако ги изберат за финансиране- като страна по договора (Бенефициент).

2.1.3 Допустими дейности: дейност, за които може да се кандидатства

Размер на проекта

Няма ограничения относно общата сума за проекта. Въпреки това, размерът на безвъзмездната помощ, за която се кандидатства, трябва да бъде в границите на минималните и максималните стойности посочени в т.1.3. В случай, че общият бюджет на проекта надхвърля сумите, посочени в т. 1.3, Бенефициентът е длъжен да осигури необходимото допълнително съ-финансиране.

Продължителност на проекта:

Дейностите по проектните предложения трябва да бъдат планирани и изпълнени най-късно до 30 Септември 2006 г. (включително и представянето на крайните отчети), без значение от датата, на която е започнал проектът. Изпълнението на строителните работи не трябва да надвишава **15 месеца**.

Кандидатите трябва да вземат предвид продължителността на всички необходими процедури за изпълнението на проекта, напр.: изработване на проекта, одобряване на изработения проект, издаване на разрешение, под-контрактуване на услуги, доставки и строителство, ако е необходимо - приемане на завършените строителни работи и т. н.

Местонахождение

Дейността трябва да се изпълнява на територията на Република България.

Вид на проектите

ВАЖНО:

За да бъдат избираеми за финансиране, проектните предложения трябва да бъдат част от или да се вписват в рамката на съответния План за регионално развитие (общински и/или областен). Кандидатите трябва да представят заедно с предложенията извадка от съответния план, официално заверена от съответната институция.

Дейностите в рамките на този проект трябва да имат за цел да създадат инфраструктура за екотуризъм, която да подобри състоянието на туризма и условията за бизнес в съответните области.

Тези инвестиционни проекти трябва да предвиждат подобряване качеството на инфраструктурата на екологичния туризъм и повишаване потенциала на туристическите съоръжения чрез строителни работи, възстановяване, подновяване, рехабилитация, мерки за запазване и подобряване на прилежащите сгради и/или инфраструктура, защитените територии, обществените сгради и други допълващи туристически обекти.

В случай че проектът включва не-инвестиционни мерки, както е описано по-долу в раздел "ВАЖНО", последните могат да бъдат само допълняеми към основните дейности на проекта.

Проектите могат да включват:

- Изграждане/обновяване на сгради; центрове за посетители , предлагащи обучения/интерпретиране, представяне, запознаване с околната среда (центровете ще предоставят услуги, целящи привличането на туристи към природата), в комбинация или не с професионално обучение на екскурзоводи, аниматори, планински водачи, спасителни отряди и т.н.
- Доставка на оборудване и материали – за превод, обучение, центрове за посетители или други подобни; създаване на информационни системи в туристическите информационни центрове, оборудване за провеждане на културни мероприятия, системи за мониторинг за наблюдение на влажността и температурата, охранителни системи, и т.н.
- Реконструкция/ Изграждане на модерна туристическа инфраструктура - къмпинги или други подобни съоръжения, непосредствено до области с природна значимост; съоръжения, подпомагащи разходки и преходи, създаване на зони за спортни занимания и спортни съоръжения – скално катерене, водни спортове; създаване и оборудване на места за отдих, пожарообезопасени места за пикник;
- Подобряване на инфраструктурата за туристически посещения, включително за инвалиди (подобряване достъпа и съоръженията) до природни феномени, културни забележителности и др., в това число – стълбища, осветление,

водоснабдяване, канализация, електричество, отопление и вентилация, пътепоказатели, поставяне на рампи и т.н.

- Създаване и оборудване на места за наблюдение на животни, платформи за орнитолози и фото-любители, хранилки за диви птици/животни, направени от екологични материали; “Зелени” и “тематични” еко-пътеки (орнитоложки, ботанически) ; образователни/природонаучни маршрути;
- Създаване на пътепоказатели, указателни табели, картови схеми и т.н.; създаване и възстановяване на пешеходни пътеки, еко-пътеки, ориентировъчна маркировка, превод на указателни табели (съгласно утвърдената номенклатура), карти и наръчници;
- Изграждане на велосипедни пътеки в подходящи за това местности (понякога велосипедният туризъм може да създаде проблеми за околната среда , ето защо области и маршрути, податливи на ерозия, не могат да бъдат разработвани за тази цел)
- Строителни работи за подобряване на достъпа до места и обекти за екотуризъм – паркинги за автомобили, реконструкция/изграждане на пътища (с ограничена дължина до 3 км), зони за отмора, и т.н.

ВАЖНО:

1. Проектите трябва задължително да съдържат:

1.1 Строителни дейности, свързани с подобряване на инфраструктурата , с бюджет най-малко 50% от общите допустими разходи по проекта. Строителните дейности следва да бъдат включени в т.6.1 от бюджетната форма като цяла сума и да отговарят на приложената индикативна количествено-стойностна сметка.

1.2 дейности, свързани с рекламата и маркетинга на съответните обекти, *напр. Издаване на брошури и дигланки, промоция на туристически еко-продукти в определена територия; организация на изложби или семинари, подготовка на софтуерни продукти и/или създаване на бази данни, web страници и мултимедийни продукти, идентифициране на съществуващите нужди и тенденции на пазара и развитие на маркетингова стратегия за определен продукт, и т.н.*

2. Дейностите за реконструкция/изграждане трябва задължително да бъдат извършвани на общинска или държавна недвижима собственост (земя и/или постройки). Неправителствени организации, стопански организации или частни лица не могат да бъдат собственици на дълготрайни материални активи, създадени/придобити и/или реконструирани/подновени по проекта.

3. Общините (ако не участват като кандидат/партньор) и/или други публични институции, като дирекциите към Националните/Природните паркове, Областните администрации, и т.н., винаги трябва да бъдат привлечени като асоциирани партньори в проектни предложения, включващи инвестиционни

дейности върху обекти, собственост или управлявани от съответната публична институция.

4. Собствеността върху дълготрайните материални активи, създадени и /или закупени, и/или реконструирани/подновени по проекта се прехвърля на публичната институция, която притежава/управлява публичната собственост, предмет на проекта, най-късно до края на изпълнение на дейността по проекта, на основание чл.7 от Общите условия по договори за безвъзмездна помощ.

Всяко предложение, което не отговаря на горните изисквания, няма да бъде допуснато за финансиране по проект BG0202.02

Следните видове дейности се считат за недопустими:

- Проекти, които генерират печалба от изпълнението на дейностите, за кандидата или партньора;
- Индивидуално спонсорство за участие в работни групи, семинари, конференции, конгреси;
- Индивидуални стипендии за изследвания или курсове за обучение
- Проекти, които се причисляват към основните дейности на съответните държавни институции или на държавните административни служби, включително местното самоуправление;
- Проекти, предвиждащи финансиране на обичайните дейности на местни организации, особено покриващи техните текущи разходи
- Проекти, насочени към частни туристически обекти и места.
- Проекти, стартирали преди кандидатът да е подписал договора за отпускане на безвъзмездната помощ.
- Проекти свързани с политически партии
- Обучения, провеждани извън страната, включително и участие в изложби и семинари в чужбина;
- Благотворителни дарения;
- Дейности, финансирани от други програми на Общността;

Брой на предложенията и на грантовете, отпускани за кандидат

Брой на предложенията и на грантовете, отпускани за кандидат

Всяка организация, която отговаря на критериите за право на участие (според т. 2.1.1), може да участва в само едно проектно предложение като кандидат и само в едно проектно предложение като партньор.

Брой на предложенията и на грантовете, отпускани за кандидат

Всяка партньорска организация (съгласно т.2.1.2) може да участва в само едно проектно предложение като партньор.

2.1.4 Допустимост на разходите: разходите, които могат да бъдат признати за получаване на безвъзмездна помощ

Само “допустими разходи” могат да се одобряват за безвъзмездна помощ. В този смисъл бюджетът представлява както изчисление на разходите, така и таван за “допустимите разходи”. Имайте предвид, че допустимите разходи трябва да се базират на действителни разходи, а не на “брутни суми” (освен когато става дума за разходи при подизпълнител, както и за непреки разходи).

Препоръките за отпускане на безвъзмездна помощ винаги се правят с условието, че по време на процедурата за проверка, която предшества подписването на договора, няма да бъдат открити проблеми, които ще наложат промени в бюджета. Проверките могат да доведат до отправяне на молби за изясняване и могат да накарат институцията, отговорна за сключване на договорите, да наложи съкращения на средствата.

В интерес на кандидата е, следователно, да представи реалистичен и икономически издържан бюджет.

Допустими преки разходи

За да бъдат признати за допустими, разходите по тази процедура за подаване на предложения трябва да отговарят на следните условия:

- да са необходими за осъществяване на проекта; да са предвидени в договора, приложен към тези Насоки за кандидатстване и да отговарят на принципите на доброто финансово управление, особено по отношение на най-добро качество за определена цена и ефективност на разходите;
- да са били реално направени от Бенефициентите или от техните партньори по време на изпълнението на проекта, съгласно разпоредбите на Член 2 от Специалните Условия, независимо от времето на фактическото им изплащане от страна на Бенефициента или партньора; това само по себе си не определя допустимостта на разходите при окончателния одит;
- да са вписани в счетоводните документи или данъчните книжа на Бенефициента или на партньорите на Бенефициента (ако има такива), да подлежат на идентифициране и проверка, и да са придружавани от оригинални разходни документи.

При изпълнение на горните условия и когато е необходимо при спазване на процедурите за сключване на договора, за допустими ще се смятат следните разходи:

- разходите за персонала, осъществяващ проекта, съответстващи на действителните им заплати плюс социалните осигуровки и други разходи, свързани с възнагражденията; заплатите и разходите не трябва да надвишават

обичайните размери, които обикновено се поемат от Бенефициента или неговите партньори, според случая;

- Пътни и дневни разноски за персонала, участващ в осъществяването на проекта, при условие че не надвишават обичайните размери, които обикновено се поемат от Бенефициента или неговите партньори, според случая; плащанията на еднаквите за всички такси не трябва да надвишават стойностите съгласно Наредбата за командировките в страната (ДВ 11/87, посл.изм.ДВ 40/99);
- разходи за закупуване на оборудване (ново или употребявано) и услуги, при условие че отговарят на пазарните цени;
- разходи за консумативи и материали;
- разходи за строителни/ремонтни работи, в съответствие с идейния проект, приложен към Формуляра за кандидатстване;
- разходи за държавни, общински и други такси, свързани с издаване на одобрения и разрешителни;
- други разходи, свързани с под-изпълнителство;
- разходи, произтичащи пряко от условията на договора (разпространяване на информация, одит, превод, принтиране, и др.);
- одит на счетоводните документи на проекта от външен сертифициран одитор (дипломиран експерт-счетоводител).

ВАЖНО

1. Сключването на договори за строителство, доставка и услуги по проекта се извършва съгласно процедурите, описани в Анекс IV към договора.
2. Договарящата институция ще бъде отговорна за осигуряването на Строителен Надзор за всички обекти, свързани със строителство. Затова Кандидатите не трябва да включват в бюджетите си суми за Строителен Надзор.
3. Не трябва да се надвишават цените на местния пазар. Всякакъв опит да се подават завишени цени ще доведе до намаление на съответните суми по време на процеса на оценяване.
4. Всеки кандидат е задължен да предвиди в бюджета си разходи за външен сертифициран одит в размер до 1% от предоставения грант.

НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ

СЛЕДНИТЕ РАЗХОДИ СА НЕДОПУСТИМИ:

- дългове и обезпечаване на загуби или задължения (провизии);
- дължими лихви;
- разходи, които вече са финансирани по друга програма;
- закупуване на земя или сгради;
- загуби от обменни курсове;

- данъци, вкл. ДДС;
- непарична вноска (принос в натура);
- разходи за предварителни проучвания или други подготвителни действия.

ДОПУСТИМИ НЕПРЕКИ РАЗХОДИ (РЕЖИЙНИ)

Брутна сума, която не надвишава 7% от стойността на преките допустими разходи по проекта, може да се счита за непреки разходи, които покриват административните режимни разходи, направени от бенефициента при изпълнение на проекта.

Непреките разходи ще се смятат за допустими, при условие, че не включват разходи, предвидени по други пера от бюджета на договора.

Непреките разходи са недопустими, ако Бенефициентът получава оперативен грант по друга програма от Общността.

Непарични вноски (принос в натура)

Всякакви непарични вноски от страна на бенефициента или неговите партньори, които трябва да бъдат посочени в отделен списък в Анекс Б, не представляват фактически разход и не са допустими разходи. Те не могат да се смятат за съфинансиране от страна на бенефициента.

Но, в случай че бъде отпусната безвъзмездна помощ, Бенефициентът трябва да се ангажира да направи подобни вноски, съгласно посоченото във Формуляра за кандидатстване.

2.1.5 Други технически изисквания, свързани с настоящата Процедура за подаване на Предложения

Готовност на проекта

В случай на проекти, свързани със строителни/ремонтни работи, задължение на Кандидата е да провери дали за планираните дейности не се изисква работен проект:

- В случай на дейности за които по закон се изисква такъв проект, заедно с формуляра за кандидатстване трябва да се представи поне идеен проект (чертежи, Количествено-стойностна сметка). Размерът на безвъзмездната помощ, искана за тези дейности, се обосновава на базата на този идеен проект заедно с Количествено-стойностната сметка.
- В случаите, когато дейността не изисква такъв проект, заедно с Формуляра за кандидатстване Кандидатът трябва да представи само Количествено-стойностна сметка и обяснителна записка към нея.

След одобряване на безвъзмездната помощ бенефициентът ще трябва да възложи на подизпълнител изготвянето на работния проект (ако няма такъв).

ВАЖНО:

Изготвянето на горните документи е задължение на Кандидата във фазата на Процедурата за подаване на Предложения и няма да се финансира в рамките на проекта. Тези документи се представят само индикативно за целите на оценката и подлежат на одобрение от Договарящата институция на етапа на сключването на договорите за подизпълнение.

Впоследствие, при сключването на договорите за подизпълнение, Бенефициентът ще има задължението да изготви съответните Тръжни досиета и да обяви Тръжните процедури.

Оценка на Въздействието върху Околната Среда (ОВОС) и Практическо Изследване

За да се прецени, че проектните предложения не са вредни за околната среда и за да се прецени ефекта от тяхното изпълнение (икономически, социален и екологически), кандидатът е длъжен да провери дали проектът изисква ОВОС.

- Когато приложимото законодателство изисква издаване на Оценка на Въздействието върху Околната Среда, към формуляра за кандидатстване Кандидатът трябва да приложи положителна такава, издадена от МОСВ.
- В случаите, когато по закон не се изисква официална ОВОС, Кандидатът трябва да приложи становище от съответните държавни органи по опазване на околната среда (Министерство на Околната среда и водите или Регионалния Инспекторат по околната среда и водите), че не се изисква ОВОС.

Допълнително, кандидатът трябва да представи практическо изследване, подготвено и попълнено в съответствие с приложения образец (Анекс D).

Нормативни актове, свързани с планираните дейности

Моля, обърнете внимание на следните български закони и подзаконов актове, които трябва да се спазват по време на фазите на изготвяне на предложенията и на последващото изпълнение на спечелилите предложения.

Преди да подаде молбата си Кандидатът е длъжен да се запознае с всички закони, отнасящи се до неговия проект. Законите са следните, без претенция за изчерпателност:

- Закон за общинската собственост (ДВ бр.44/96, посл.изм.ДВ бр.120/2002) и Закон за държавната собственост (ДВ бр.44/96, посл.изм.ДВ бр.24/2004)
- Всички дейности, свързани с Националните паркове, Резервати, Природни паркове, Природни забележителности, Поддържани резервати и Защитени местности, трябва да са съобразени с изискванията на Закона за Защитените територии (Д.В. 133/98, посл.изм. ДВ 91/2002), съответната заповед на Министъра на ОСВ за обявяване на защитените територии и Плана за Управление (ако има одобрен такъв);
- Всички дейности, отнасящи се до области, които не са включени в гореспоменатите територии, трябва да са в съответствие с разпоредбите на:

Закон за устройството на територията (Д.В. 1/2001, посл.изм. ДВ 36/2004); Закон за лова и опазване на дивеча (Д.В. 78/2000, посл.изм. ДВ 79/2002); Закон за горите (ДВ 125/1997, посл.изм. ДВ 107/2003); Закон за биологичното разнообразие (ДВ 77/2002) и Закон за опазване на околната среда (ДВ 91/2002, посл.изм. ДВ 86/2003);

- Всички дейности, свързани с маркиране на туристически маршрути трябва да са съобразени с разпоредбите на Наредбата за маркиране на туристически маршрути в Република България (приета по силата на Решение № 163/ 1967 на Министерския Съвет , със Заповед № 231/2002 на Председателя на Държавната агенция за младежта и спорта, в сила от 01.01.2004)

Достъп за инвалиди:

Изграждане/реконструкция на съоръжения/средства за улесняване на достъпа на инвалиди, посещаващи обектите за отдих, както и на лица с широка гама увреждания, като например, трудности свързани с придвижването, слухови увреждания и затруднения в зрението, следва да бъдат предвидени в проектите, ако е възможно.

Дейности с тази цел, които може да се включат в цялостния проект, са:

- Осигуряване на достъп до сгради и изграждане на съоръжения, пригодени за ползване от инвалиди – тоалетни, врати и др.;
- Видове настилки, рампи и други подобни средства, монтирани на алеите за отдих;
- Поставяне на седалки и пейки;
- Ясни обозначения и специални маркировки за хората с нарушено зрение.

Въпреки че няма съмнение, че определени обекти и дейности на открито за съжаление няма да са достъпни за посещение от инвалиди, в много случаи съоръженията могат да се адаптират лесно, така че да се даде възможност на всеки да им се наслади.

2.2 НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ПРОЦЕДУРИ

2.2.1 Формуляр за кандидатстване и придружаващи документи

Проектните предложения трябва да бъдат попълнени във формуляра, приложен към тези насоки за кандидатстване (Анекс А). Кандидатите трябва да се придържат стриктно към указания формат, като се запазва реда на страниците.

Пълният пакет от документи на английски е публикуван на долупосочените Интернет адреси.

Интернет страница на МРРБ - www.mrrb.government.bg

Интернет страница на МИ - www.mi.government.bg

Предложенията на кандидатите трябва да бъдат подадени на английски език. Трябва да се предостави и резюме на проекта на български език (от 1.1 "Наименование на

проекта” до т.2.4 “Краткосрочен и дългосрочен ефект” от апликационната форма). По изключение, само придружаващите документи се подават на български език.

Кореспонденцията и договорът за безвъзмездна помощ ще бъдат на английски език.

Моля, попълнете Формуляра за кандидатстване внимателно и възможно най-ясно, за да можем да го оценим надлежно. Бъдете прецизни и представете достатъчно подробности, за да се създаде по-точна представа за предложението, особено за това как ще бъдат постигнати целите на проекта, ползите, които ще бъдат извлечени и начинът, по който това съответства на целите на програмата.

Ръкописни предложения няма да бъдат разглеждани!

Придружаващите документи трябва да бъдат подадени само на български език

Предложенията трябва да бъдат придружени със следните документи от страна на Кандидата, а в случай на партньорство - от партньорите/асоциираните партньори (където е приложимо):

За общини (участващи като кандидати или партньори):

- Приложение 1 - Копие от данъчната регистрация (нотариално заверено)
- Приложение 2 - Копие от БУЛСТАТ регистрация (нотариално заверено)
- Приложение 3 - Последния балансов отчет и отчета за приходите и разходите – за 2003 г. (заверено копие от кандидата/партньора);
- Приложение 4 - Удостоверение от НОИ и данъчната администрация за липса на просрочени задължения към тях (издадено не по-рано от 6 месеца преди крайния срок за подаване на предложенията), или разрешение за разсрочено плащане на дълга в случай на съществуващ такъв - (оригинал или нотариално заверено копие)
- Приложение 5 - Заповед за упълномощаване/пълномощно, издадена от кмета, в случаите на подписване на съответните документи от друго лице (оригинал или нотариално заверено копие)

За неправителствени организации (участващи като партньори):

- Приложение 1- Устав или учредителен акт на организацията (заверено копие от партньора)
- Приложение 2- Решение за съдебна регистрация (нотариално заверено копие)
- Приложение 3 - Удостоверение за актуално състояние (оригинал или нотариално заверено копие, издадено от съда не по-рано от 6 месеца преди крайния срок за подаване на предложения)
- Приложение 4 - Данъчна регистрация и Регистрация по ДДС (при наличието на такава) –(нотариално заверено копие)

Приложение 5 - БУЛСТАТ регистрация –(нотариално заверено копие)

Приложение 6 - Годишен балансов отчет и отчет за приходите и разходите за 2003 г. –(заверено копие от партньора);

Приложение 7 - Удостоверения от НОИ и данъчната администрация за липса на просрочени задължения към тях (издадено не по-рано от 6 месеца преди крайния срок за подаване на предложенията) или разрешение за разсрочено плащане на дълга в случай на съществуващ такъв (оригинал или нотариално заверено копие)

В допълнение към горепосочените документи, кандидатът трябва да представи следните документи, където е приложимо:

За проектопредложения, включващи обекти- общинска собственост:

- Решение на Общинския съвет за управление с общинското имущество, включено в проектопредложението (нотариално заверено копие)

За проектопредложения, включващи защитени територии (Национални/Природни паркове, и др.):

- Заповед за обявяване на Защитената територия, издадена от МОСВ (нотариално заверено копие), заедно с копие от Държавния вестник, в който е обнародвана заповедта;
- Копие от заповедта за създаването на парковата дирекция (нотариално заверено);
- Писмо за подкрепа, подписано от директора на парковата дирекция или от съответния регионален орган на МОСВ (за другите категории защитени територии);
- Подписан договор между кандидата и дирекцията към Националния/Природния парк или съответния регионален орган на МОСВ (за другите категории защитени територии) уреждащ правата и задълженията на двете страни по отношение експлоатацията на съответната защитена територия, включена в проектопредложението (нотариално заверено копие)

За проектопредложения, включващи обекти-държавна собственост

- Писмо за подкрепа от областния управител;

➤ Подписан договор между кандидата и областния управител, уреждащ правата и задълженията на двете страни по отношение експлоатацията на обекта-държавна собственост, включен в проектопредложението (нотариално заверено копие)

За неправителствени или стопански организации (участващи като асоциирани партньори):

- Удостоверение за актуално съдебно състояние (оригинал или нотариално заверено копие, издадено от съда не по-рано от 6 месеца преди крайния срок за набиране на предложенията);
- Писмо за подкрепа, подписано от представляващия организацията.

За други лица/организации (участващи като асоциирани партньори):

- Писмо за подкрепа, подписано от представляващия организацията.

Важно: Писмата за подкрепа, издадени от асоциираните партньори, трябва да удостоверяват, че асоциираният партньор е запознат с проектното предложение, осъзнава ролята си като участник в проекта, вкл. невъзможността да участва с разходи в бюджета или като последващ подизпълнител.

Други придружаващи документи (за всички кандидати):

Приложение А- Автобиографии на ръководителя на проекта и на ключовия персонал (моля, не забравяйте, че държавни служители или служители в публичната администрация не могат да участват)

Приложение В - Акт за собственост (върху земя или сграда) върху обекта на строителство/реконструкция (нотариално заверено копие):

(1) не важи за случаите, когато имотът се намира в Национален парк

(2) само в случаите, когато земята се намира в Природен парк, актът за собственост може да бъде заменен с Карта/ Скица от поземлената комисия/ Министерство на земеделието и горите;

(3) в случай, че туристически маршрути преминават през частна собственост, собствениците трябва да дадат своето изрично съгласие за това и то да бъде представено в надлежна законова форма

Приложение С – Идеен проект за строителните работи и/или Количествено-стойностна сметка, както и пояснителна записка, в случай на предвидено строителство/реконструкция;

- Приложение D - Положителна оценка за въздействието, което проектът ще окаже на околната среда, или Удостоверение от съответната инстанция, че такава оценка не е необходима за съответния проект (оригинал или нотариално заверено копие).
- Приложение E - Декларация, че Кандидатът не кандидатства и/или не получава други средства под формата на безвъзмездна помощ за дейностите по проекта (свободен текст)
- Приложение F - Извлечение от Общинския или Областен план за развитие, демонстриращо, че предложената екотуристическа дейност е част или се вписва в рамката на плана за развитие на Общината/Областта (копие).
- Приложение G - Удостоверение от сертифициран одитор (нотариално заверено копие от официалното удостоверение за дипломиран експерт-счетоводител)

В СЛУЧАЙ, ЧЕ ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ ДОКУМЕНТИ НЕ БЪДАТ ПРИЛОЖЕНИ КЪМ ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ, ТО НЯМА ДА БЪДЕ ОЦЕНЯВАНО ПО-НАТАТЪК.

2.2.2 Къде и как да подадем предложенията

Предложенията трябва да бъдат получени в запечатан плик чрез препоръчана поща, по куриер или предадени на ръка (подписана и подпечатана разписка удостоверяваща датата на получаване ще бъде дадена на доставчика) на следния адрес:

Пощенски адрес за подаване на ръка, по куриер или чрез препоръчана поща:

**Министерство на Икономиката
Дирекция "Предприсъединителни програми и проекти"
ул. "Славянска" № 8, София 1000**

Предложения, изпратени по друг начин (по факс или e-mail), или изпратени на друг адрес, ще бъдат отхвърлени.

Предложенията (Формуляр (апликационна форма) за кандидатстване, бюджет, логическа рамка, и практическото изследване) трябва да бъдат подадени в един оригинал (Английски език) и 2 копия (на Английски език). Трябва да се предостави и резюме на проекта на български език (от 1.1 "Наименование на проекта" до т.2.4 "Краткосрочен и дългосрочен ефект" от апликационната форма). Придружаващите документи да бъдат на български и да се приложат към оригинала и към всяко от копията във формата, посочена по-горе.

Формулярът за кандидатстване, бюджетът и логическата рамка трябва също така да бъдат подадени и в електронен формат.

Моля, отбележете че

На опаковката е необходимо да има следните надписи:

- Номерът на съответната Процедура за подаване на предложения, т.е. **BG0202.02/ESC/G/DBET**,
- Думите: **"Project proposal for BG0202.02 – Development of Bulgarian Eco-tourism"**
- Думите **"NOT TO BE OPENED BEFORE THE OPENING SESSION"** и **"ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА СЕСИЯТА ПО ОТВАРЯНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА."**
- Наименование на проекта
- Пълното наименование и адреса на кандидата.

Кандидатите трябва да потвърдят, че тяхната кандидатура съдържа изискваните документи в списъка(check-list), приложен към апликационната форма (формуляра).

2.2.3 Краен срок за приемане на проектните предложенията

Крайният срок за приемане на предложенията е **13 септември 2004, 16.00 часа.** Всяко предложение, подадено по-късно от крайния срок, ще бъде автоматично отхвърляно, дори ако на пощенския знак датата предшества крайния срок или закъснението е в резултат на грешка на частни куриерски фирми.

2.2.4 Допълнителна информация

Въпроси могат да бъдат задавани по e-mail или по факс не по-късно от 21-вия ден преди крайния срок за подаване на предложенията на адресите, указани по-долу, като се посочва ясно към коя Процедура за подаване на предложения се отнасят въпросите:

E-mail адрес: eco-ppp@mi.government.bg

Fax: **02/ 981 1719**

Те ще получат отговор не по-късно от 11 дни преди крайния срок за получаване на предложения.

Въпросите, които могат да се отнасят и да бъдат полезни за други кандидати, заедно с отговорите, ще бъдат публикувани в ИНТЕРНЕТ на следните сайтове - www.mrrb.government.bg, www.mi.government.bg

2.2.5 Уведомление за получено предложение

След сесията по отваряне на предложенията, Институцията, отговорна за сключване на договорите, ще изпрати уведомително писмо до всички кандидати, в което ще се

съобщава на кандидатите дали тяхното предложение е било получено преди крайния срок и ще ги информира за входящия номер, който са получили.

2.3 ОЦЕНКА И ИЗБОР НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Предложенията ще бъдат прегледани и оценени от Оценителна Комисия назначена от Институцията, отговорна за сключване на договорите, като има възможност, при необходимост, помощ при оценяването да бъде оказана от външни оценители. Всички проекти, предложени от кандидатите, ще бъдат оценени по следните критерии:

(1) Административно съответствие :

- Проверка дали предложението съдържа всички изисквани документи в съответствие със списъка, приложен във Формуляра за кандидатстване.

(2) Критерии за право на участие

Проверка дали кандидатът, партньорите и дейностите са допустими, съобразно критериите изложени в раздел 2.1.1, 2.1.2 и 2.1.3, 2.1.4 и 2.1.5, а именно:

- Организации, които могат да участват като кандидати,
- Организации, които могат да участват като партньори,
- Дейности, за които може да бъде отпускана безвъзмездната помощ,
- Разходите, които могат да бъдат взети предвид при формирането на сумата на безвъзмездната помощ.
- Други технически изисквания

Забележка: Предложението трябва да отговаря на всички административни изисквания и критерии за избираемост, за да премине към по следващ етап на оценка

(3) Оценка на качеството на предложенията и финансова оценка

Оценка на качеството на предложенията, включително предложения бюджет, ще бъде извършена в съответствие с критериите за оценка, изложени в таблицата за оценка на стр.27.

Има два вида критерии за оценка: критерии за избор и критерии за отпускане на гранта.

Критериите за избор имат за цел да подпомогнат оценяването на финансовия и оперативен капацитет на кандидатите, като удостоверяват, че те:

- Имат устойчиви и достатъчни финансови ресурси за изпълнение на собствената си дейност от началото до края на периода на проекта;

- Имат професионалната компетенция и квалификации изисквани за успешното завършване на предложената дейност. Последното се отнася и за партньорите по проекта.

Критериите за отпускане на безвъзмездната помощ позволяват качеството на подаденото предложение да бъде оценено във връзка с целите и приоритетите на програмата, и безвъзмездната помощ да бъде отпускана за дейности, които максимизират общата ефективност на Процедурата за подаване на предложения. Те покриват такива аспекти като релевантност и съответствие на дейността към целите на Процедурата за подаване на предложения, качество, очаквано въздействие, устойчивост и ефективност на разходите.

Моля, вземете под внимание следната важна информация:

Резултат (Точки):

Критериите за оценка са разделени в секции и под-секции. За всяка под-секция ще се дават от 1 до 5 точки в съответствие със следните насоки:

Точки	Значение
1	Много лошо
2	Лошо
3	Задоволително
4	Добре
5	Много добре

Кандидатът с най-голям брой точки ще има предимство при възлагането на договорите за грант.

Забележка към секция 1: Финансов и оперативен капацитет

Ако общия брой точки е по-малък от "задоволително" (12 точки) за секция 1, предложението няма да се оценява по-нататък

Забележка към секция 2: Съответствие

Ако общия брой точки за секция 2 е по-малък от “добре” (20 точки), предложението няма да се оценява по-нататък. **СХЕМА НА ПРОЦЕСА НА ОЦЕНКА И ИЗБОР**

Етапи в процеса на оценяване/избор	Резултат от всеки етап
------------------------------------	------------------------

Таблица за оценка

Раздел	Максима лен резултат	Апликацион на форма
1. Финансов и оперативен капацитет	20	
1.1 Имат ли кандидатът и неговите партньори задоволителен опит в управлението на проекти ?	5	II.4.1 and III.1 + CV
1.2 Имат ли кандидатът и партньорите му задоволителни технически познания ? (предимно познания по съответните въпроси.)	5	II.4.1 and III.1 + CVs
1.3 Имат ли кандидатът и партньорите му задоволителен управленски капацитет ? (включително персонал, оборудване и възможност да управляват бюджета на дейностите)?	5	II.4.2 and III.1 + CVs
1.4 Има ли кандидатът стабилни и задоволителни източници на финансиране ?	5	II.4.2
2. Съответствие	30	
2.1 До колко съответства предложението на един или повече от приоритетите на настоящата програма? Забележка: оценка 5 (много добър) ще се дава само ако предложението напълно отговаря на поне един приоритет .	5	I.1.6(a)(b)
2.2 До колко съответства предложението на целите на програмата? Забележка: оценка 5 (много добър) ще се дава само ако предложението отговаря на всички цели и те са ясно описани.	5	I.1.6(b) (c)
2.3 Отговаря ли предложението на дефиницията за еко-туризъм в грантовата схема и на избираемите дейности?	5	
2.4 Съответства ли предложението на законовите норми и стратегически планове за развитие на регионално и/или местно ниво?	5	I.1.6(e)
2.5 Ясно ли са дефинирани потребностите на бенефициентите, и доколко предложението отговаря на тях?	5	I.1.6 (c)(f)
2.6 Съдържа ли предложението специални елементи на добавена стойност , като иновативен подход, модели на добри практики, поощряване на равенство между половете и равните възможности, защита на околната среда, екологична значимост, и т.н?	5	Навсякъде + Практическо изследване (Анекс Е)
3. Методология	25	
3.1 Предложените дейности отговарят ли в достатъчна степен, практически и последователно на целите и очакваните резултати?	5	I.1.7
3.2 Колко добре и подробно е изготвен общият план (дизайн) на дейностите? (в частност, отразява ли анализ на засегнатите проблеми, взема ли под внимание странични фактори и предвижда ли вътрешна оценка като част от самоконтрола ?)	5	I.1.8
3.3 Задоволително ли е нивото на ангажираност на партньорите, вкл. на асоциираните партньори?	5	I.1.8(e)
3.4 Доколко ясен и осъществим е Планът за действие?	5	I.1.9
3.5 Съдържа ли предложението обективно измерими индикатори за крайния резултат на дейностите?	5	Логическа матрица
4. Устойчивост	15	
4.1 Ще има ли дейността реално осезаемо влияние (социално, икономическо) върху региона?	5	I.2.1 + Практическо изследване (Анекс Е)
4.2 Би ли могло предложението да има мултиплициращ ефект ? (включително обхват на повторение и разширение на резултатите от дейностите, и разпространение на информацията).	5	I.2.2 & I.2.3

4.3 Устойчиви ли са очакваните резултати: - финансово (как ще бъдат финансирани дейностите по проекта след преустановяване финансирането от страна на ЕС) - институционално (структурите, създадени по проекта, ще продължат ли да съществуват и след края на проекта? Ще има ли <i>“местна собственост”</i> върху резултатите от проекта) - на туристическо ниво (какво е структурното въздействие на дейностите)	5	I.2.4
5. Бюджет и ефективност на разходите	10	
5.1 Задоволително ли е съотношението между разходите и очакваните резултати?	5	I.3
5.2 Необходими ли са предложените разходи за изпълнението на дейностите?	5	I.3
Максимален общ резултат	100	

2.4 ИЗВЕСТИЯВАНЕ ЗА РЕШЕНИЕТО НА ИНСТИТУЦИЯТА ОТГОВОРНА ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИТЕ

Кандидатите ще бъдат уведомени в писмена форма за решението на Институцията отговорна за сключване на договорите, относно кандидатурите им. Решението за отхвърляне на кандидатура или за неотпускане на безвъзмездна помощ ще се основава на следните съображения:

- Кандидатурата е получена след изтичане на крайния срок;
- Кандидатурата е непълна или не отговаря на поставените административни изисквания;
- Кандидатът или един или повече от неговите партньори не отговарят на условията за право на участие;
- Дейностите не са допустими по проекта (напр. програмата не обхваща предложената дейност, предложението надхвърля максималния разрешен срок на действие, исканата помощ надвишава разрешения максимален размер, разходите за строително-ремонтните дейности са по-малко от 50% от общите допустими разходи, и др.);
- Предложението не отговаря достатъчно на изискванията за съответствие или финансовия и оперативен капацитет на кандидата е незадоволителен, или избраните предложения го превъзхождат в това отношение;
- Счетено е, че предложението е с по-ниско качество от това на избраните предложения.

Решението на Институцията, отговорна за сключване на договори, да не одобри дадено предложение или да не присъди безвъзмездна помощ, е окончателно.

Датата, на която Институцията, отговорна за сключване на договорите, планира да обяви решението си след приключване на оценителния процес, е 60 дни след крайния срок за набиране на предложения, като тази дата е само индикативна.

2.5 УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА, СЛЕД ОБЯВЯВАНЕТО НА РЕШЕНИЕТО НА ИНСТИТУЦИЯТА, ОТГОВОРНА ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИТЕ, ДА ОТПУСНЕ БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ

След решението за отпускане на безвъзмездна помощ, на бенефициентите ще им бъде предложен договор, основан на стандартен договор на Институцията, отговорна за сключване на договорите, даден като приложение към тези Насоки за кандидатстване (**Приложение Е**).

Датата, предвидена за начало на дейностите, след подписването на договора от страните, е м. декември – датата е само примерна. Всички дейности трябва да са приключили до 30 септември 2006 г., независимо от датата на започване, включително предаването на окончателните доклади.

Договорът, в частност, поражда следните права и задължения:

Окончателна сума на безвъзмездната помощ

Договорът ще урежда максималния размер на безвъзмездната помощ. Както е посочено в т. 2.1.4, сумата се основава на бюджета, който сам по себе си е приблизителен. В резултат на това, окончателният бюджет се формира след приключване на дейностите по проекта и представяне на крайните отчети (виж чл. 17.1 и 17.2 от Общите условия).

Невъзможност за постигане на целите

Ако Бенефициентът не може да изпълни дейностите, които са поети като задължение и одобрени в договора, Институцията, отговорна за сключване на договорите, си запазва правото да спре плащанията и/или да прекрати договора (виж чл. 11 от Общите Условия). В случай, че Бенефициентът не изпълни условията на договора, Институцията, отговорна за сключване на договорите, може да намали дела си и/или може да изиска пълно или частично връщане на вече изплатените суми (виж чл. 11.4 и 17.4 от Общите условия).

В частност, неполучаването от съответните органи на необходимото окончателно одобрение (разрешение за ползване) на строителните обекти, преди изтичането на договора за безвъзмездна помощ, се счита за неизпълнение на целите на договора.

Допълнения и изменения към договора и поправки в бюджета

Всяко изменение на договора трябва да бъде добавено като писмено допълнение към оригинала на договора (чл. 9.1 от Общите Условия). В някои случаи е възможно Институцията, отговорна за сключване на договорите, да бъде просто уведомена за някои изменения - адрес, банкова сметка и др. (виж чл. 9.2 от Общите условия).

Изменения в бюджета

Бюджетните показатели могат да се различават от тези, посочени в оригинала, когато:

- (1) Не влияят на основната цел на дейностите; и
- (2) Финансовите изменения се ограничават до прехвърляне на суми в едно бюджетно перо или прехвърляне между бюджетни пера, когато това не води до повече от 15% изменение на оригиналната сума на всяко от бюджетните пера.

В такива случаи, Бенефициентите могат да правят промени в бюджета, като уведомят Институцията, отговорна за сключване на договорите.

Този метод не може да се прилага за изменение на перото за допустимите непреки разходи (административни).

Във всички останали случаи, се подава предварително писмено искане до Институцията, отговорна за сключване на договорите, като е необходимо да бъде изготвено допълнение към договора.

Отчети

Отчетите (виж 2.6 по-долу) трябва да бъдат написани на езика, предвиден в договора. Техническите и финансовите отчети се предоставят съвместно с исканията за плащане (в случаите различни от първата авансова вноска). Работен план и

бюджет за следващия период на изпълнение трябва да придружават отчетите за последващи авансови плащания.

Допълнителна информация

Съгласно чл. 2.1 от Общите условия, Институцията, отговорна за сключване на договорите, може да изиска допълнителна информация.

Плащания

Бенефициентът ще получи авансова вноса на сумата:

- Ако общата продължителност на дейностите не превишава 12 месеца или безвъзмездната помощ не надвишава 100 000 евро, авансовото плащане ще е в размер 80% от сумата за безвъзмездна помощ.
- Ако общата продължителност на дейностите превишава 12 месеца и ако сумата на безвъзмездната помощ е по-висока от 100 000 евро, първата авансова вноса ще бъде 80% от предвидения бюджет за първите 12 месеца на дейностите (виж чл. 15.1 от Общите условия). В такъв случай, следващите авансови плащания могат да се извършат след като Бенефициентът представи временен отчет, работен план и бюджет за следващия период, които се одобряват от институцията, отговорна за сключване на договорите (виж чл. 15.1 от Общите условия).

След предоставяне на крайния баланс от Бенефициента и одобрението на окончателния отчет от Институцията отговорна за сключване на договорите, ще бъде извършено крайното плащане (виж чл. 15.1 от Общите условия).

Отчет на дейността

Бенефициентът е длъжен да поддържа точни и редовни отчети, както и добросъвестни и ясни сметки за изпълнението на дейността (вж. член 16.1 от Общи Условия). Той е длъжен да пази тези отчети в продължение на 7 години след получаването на балансовото плащане по проекта.

Одит

Към всички договори трябва да бъде приложен и документ за външен одит, изработен от сертифициран одитор, без значение от отпуснатата крайна сума на безвъзмездна помощ.

В одитния сертификат, в съответствие с образеца приложен към Анекс VI към договора, одиторът трябва да удостовери, че предоставените отчети (приходи и разходи), са точни, достоверни и обосновани със съответните придружаващи документи, като също така идентифицира допустимите разходи, направени в съответствие с Договора.

Договорът ще позволи на Европейската Комисия, Европейското Бюро за борба с измамите и на Европейската Сметна Палата да проведат инспекции основани, както на наличната документация, така и на проверки на място (вж. чл. 16.2 от Общи Условия).

Публичност

Получателите на безвъзмездната помощ (вж. чл. 6 от Общи Условия) трябва да предприемат мерки за осигуряване на публичност на финансирането от ЕС. Тези мерки трябва да бъдат в съответствие с правилата за публичност заложи и публикувани от Комисията в насоките на ЕС за публичност на следния Интернет адрес:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Договори за изпълнение

Когато изпълнението на дейностите налага да се сключи договор с подизпълнител, бенефициентът следва да организира търг, като сключи договор с подизпълнителя предлагащ най-добра цена за изискваното качество в съответствие с принципите на прозрачност и равнопоставеност на потенциалните контрагенти, участващи в търга, като се вземат всички мерки за избягване на конфликт на интереси.

С тази цел бенефициентът е длъжен да спазва тръжните процедури за доставки според изискванията на Практическото ръководство за Процедурите за договаряне, финансирани от бюджета на Европейските Общности, за проекти в страни извън ЕС, и Анекс IV към Договора. Официалният език на тези процедури е Английски.

Изпълнителната Агенция ще провежда предварителен (ex-ante) контрол над тръжните процедури, т.е. одобрение на всички документи и решения (покани за участие в търгове, тръжни досиета, оценителни доклади, и т.н.) направени от кандидата, преди той да може да процедира по- нататък с тръжната процедура.

Важно : В случай на несъобразяване с горните правила , разходите направени за въпросните дейности, няма да бъдат признавани за допустими за финансиране от Общността.

2.6. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА- ЩЕ СЕ ИЗВЪРШВА ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ, ЗВЕНОТО ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА И ДЕЛЕГАЦИЯТА НА ЕК

Целта на мониторинга и оценката е да бъде оценен напредъка на проекта спрямо посочените цели, използвайки индикаторите посочени в предложението. Източниците на информация за тези индикатори, т.е. местата откъдето ще бъдат взети, трябва да бъдат посочени в проектните предложения, включително съответната колона на Матрицата на Логическата рамка (Анекс С). Важно е ръководителите на проектите от страна на

Бенефициентите, да гарантират , че тези индикатори са надеждни, съответно приложими и лесно оценими.

Мониторингът и оценката ще бъдат проведени с цел подпомагане на управлението на проекта и подпомагане на ръководителите на проектите в идентифицирането на потенциални пречки за изпълнението, както и съгласуване на стратегия за преодоляването им.

Видове мониторинг и оценка

Има три основни вида инструменти за мониторинг и оценка, използвани от Институцията, отговорна за сключването на договорите, с цел оценяване прогреса на проекта по отношение на посочените цели:

- Посещения с цел мониторинг – ще бъдат провеждани от представители на МРРБ/ИА и МИ/ЗИП.
- Проектни доклади – ще бъдат подготвяни периодично от ръководителя на проекта, като отчитат напредъка на проекта към съответната дата и постигането на индикаторите.
- Посещения на място - ще бъдат извършвани от представители на МРРБ/ИА и МИ/ЗИП и ще бъдат специално предназначени да гарантират правилната употреба и изпълнение на доставките и строителните работи по сключения договор. Обърнете внимание, че представителите на Делегацията на ЕК също имат право да извършват проверки на място.

2.6. Посещения с цел мониторинг

Всеки проект ще бъде посетен за мониторинг и оценъчни визити по време на изпълнение на договора. Това ще включва различни задачи, като напр.:

- Проверка на място на извършената работа и на направените разходи;
- Проверка на техническата и финансова документация;
- Интервюта с ключовия управленски персонал на проекта;
- Интервюта с бенефициенти; и
- Проверка на правилното приложение на закупеното оборудване и материали.

В тези визити ще бъдат включени колкото е възможно по-голяма част от персонала зает с изпълнението, с цел да се оцени нарастването на капацитета на Кандидатстващата организация.

В тях също ще бъдат въвличани колкото е възможно повече от работещите по проектите с цел да се оцени капацитета на организацията на бенефициента. Ръководителят на проекта ще бъде запознат от страна на Изпълнителната

агенция/ЗИП с формата на тези мониторингови посещения по време на изпълнението на договора.

2.6.2 Проектни доклади

Ръководителят на проекта е отговорен за попълването на тези доклади, въпреки че всички членове на проектния екип могат да подпомагат тази дейност по отношение на собствената си работа по проекта.

Кратките тримесечни доклади трябва да предоставят точна самооценка на напредъка по проекта спрямо постигането на очакваните цели, както и напредъка по проекта към съответната дата и по отношение на постигането на социалните и финансови индикатори.

Окончателните Технически и Финансови Доклади трябва да предоставят самооценка на цялостното изпълнение на проекта, като също така включват и част, съдържаща направените поуки за в бъдеще; вероятността за устойчивост на проекта и как той може да бъде изпълнен другаде.

И двата вида доклади трябва да включват появили се пречки при изпълнението и начините за тяхното преодоляване.

2.6.3 Проверки на място

Проверките на място ще бъдат провеждани на принципа на случайния подбор и ще покриват само част от проектите. Специално внимание ще се обръща на финансовото управление на проектите, както и на използването на оборудването и материалите, доставени по проекта.

3. СПИСЪК НА АНЕКСИТЕ

АНЕКС А : ФОРМУЛЯР ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ (WORD FORMAT) – ДА СЕ ПОПЪЛНИ

АНЕКС В : БЮДЖЕТ (EXCEL FORMAT) – ДА СЕ ПОПЪЛНИ

АНЕКС С : ЛОГИЧЕСКА РАМКА (EXCEL FORMAT) – ДА СЕ ПОПЪЛНИ

АНЕКС D: - ПРАКТИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ – (WORD FORMAT) -ДА СЕ ПОПЪЛНИ

АНЕКС Е: – СТАНДАРТЕН ДОГОВОР (WORD FORMAT) -ЗА ИНФОРМАЦИЯ